

Vilniaus jėzuitų gimnazija
Bendrųjų gebėjimų tikrinimo koncepcija
Stojantiems į 5 klasę mokėtina
2011–2012 m. m.

Jėzuitų auklėjimo tikslas – visapusiškos, dvasingos, intelektualios, Dievą mylinčios, pasirengusios tarnauti kitiems asmenybės auginimas. Jėzuitų švietimo sistema, būdama ištikima specialiam jėzuitiškam paveldui, gilina žmogaus gyvenimo prasmę ir rūpinasi visapusišku mokinio asmens auklėjimu, nes individą Dievas myli asmeniškai.

Jėzuitų auklybos pagrinduose teigiama: „Prie rūpestingo ir sveiko protinio išsilavinimo priklauso tobulas pagrindinių humanitarinių ir tikslųjų mokslo žinių įsisavinimas, talentingai tas žinias dėstant bei rūpestingai ir išstvermingai mokantis. Prie protinio išsilavinimo priklauso ir sugebėjimas mąstyti, logiškai ir tiksliai protauti.“ Ypatingai rūpinamasi išvystyti kiekvieno mokinio vaizduotę ir kūrybiškumą visuose mokomuosiuose dalykuose. Tai praturtina mokymąsi ir neleidžia jam tapti grynai intelektuali. Tai esminė pilnutinio asmens ugdymo sąlyga.

Vilniaus jėzuitų gimnazija, realizuodama pagrindinį auklėjimo tikslą, remiasi *Bendrojo išsilavinimo standartais* ir bendrųjų gebėjimų ugdymo supratimi bei pagrįstimi. Ilgą laiką ypač svarbus švietimo tikslas buvo žinių teikimas. Dabar, greta šio tikslo, išryškėjo išskirtinė vertybinių nuostatų sistemos formavimo bei visokeriopų gebėjimų plėtojimo reikšmė. Žinios tapo svarbia prielaida gebėjimams bei vertybinėms nuostatomis ugdyti. Ugdant asmenybę, ypač puoselėtinos šios vertybinės nuostatos:

- rūpinimasis kitais, neabejingumas viskam, kas vyksta šalia;
- savigarba bei pagarba kitiems;
- teisingumas;
- sąžiningumas;
- atsakomybė už save, savo veiksmus;
- iniciatyvumas, veiklumas ir konstruktyvumas;
- atvirumas (kaltai, ieškojimams, naujoms idėjoms);
- poreikis tobulėti.

Vertybinių nuostatų puoselėjimas neatsiejamas nuo bendrųjų gebėjimų – asmeninių, socialinių, komunikacinių, kritinio mąstymo bei problemų sprendimo, veiklos – ugdymo. Be bendrųjų gebėjimų, būtina išskirti siauresnius – bendruosius dalykinius gebėjimus. Tai dalyko požiūriu universalūs gebėjimai, padedantys sėkmingai mokytis ir taikyti visą konkretaus mokomojo dalyko ar tarpusavyje susijusių dalykų grupės tematiką.

Vilniaus jėzuitų gimnazijos bendruomenė, kviesdama į savo bendruomenę naujus narius – penktokus, – tikisi, kad jų tėveliams ir jiems patiems bus priimtinos aukščiau minėtos nuostatos.

Išskirdami *bendruosius dalykinius gebėjimus*, tikybės mokytojai tikisi, kad būsiamasis penktokas:

- suvokia savo, kaip Dievo vaiko, unikumą ir moka tai įvardyti bei išreikšti;
- geba stebėti save, vertinti savo poelgius ir gali daryti išvadas;
- supranta, kad yra vertybių, kurios svarbios visiems žmonėms;
- moka bendrauti su kitais ir jau geba, bendradarbiaudamas su suolo draugu, atlikti užduotis;
- įstengia susikaupti ir 4 – 5 sakiniiais užrašyti savo pokalbį su Dievu (asmeninę maldą);
- turi žinių ir gali atsakyti į esminius katalikų tikėjimo klausimus bei, šeimai padedant, gyvena pagal katalikų Bažnyčios mokymą;
- žino pagrindinius Šventojo Rašto veikėjus; žmogaus nuopolio ir atpirkimo istoriją; 10 Dievo įsakymų ir Didįjį įsakymą, 7 sakramentus, Bažnyčios įsakymus, metų religines šventes; šv. Mišių dalis;
- gali papasakoti apie Jėzų Kristų bei Mergelę Mariją.

Rekomenduojama perskaityti:

* *Jėzau, pas mane ateiki*

* *Dievas kalba savo vaikams*

Knygelių teiraukitės *Katalikų pasaulio* knygyne Pranciškonų g. 3/6, Vilnius arba VJG bibliotekoje.

Gimtosios kalbos mokytojai tikisi, kad būsiamasis penktokas:

- suvokia kalbos apskritai ir gimtosios kalbos reikšmę;
- elementariai suvokia kalbos sandarą;
- atpažįsta kalbos dalis: veiksmažodį, daiktavardį, būdvardį, būdorieveiksmį, ir jas taisyklingai vartoja kalboje;
- tikslingai vartoja žodžius – iš kelių sinonimų atrenka sakiniui, tekstui tinkamiausią, randa tekste vartojamus antonimus;
- moka analizuoti ir apibendrinti kalbos reiškinius;
- moka skirstyti į smulkesnius vienetus tekstą, sakinį, žodį;
- geba suprasti bendraamžių ir kitų mokinio aplinkos žmonių kalbą ir kalbėti taip, kad būtų suprastas;
- moka rišliai, išraiškingai, įtaigiai papasakoti apie save ir kitus;
- skiria rašytinę kalbą nuo sakytinės;
- geba taisyklinga kalba reikšti raštu mintis, jausmus, vertinimus, perduoti įvairią informaciją;

moka rašyti:

- žodžius, kurių rašyba nesiskiria nuo tarimo;
- daiktavardžių ir būdvardžių vienaskaitos galininką;
- daiktavardžių ir būdvardžių vienaskaitos naudininką;
- daiktavardžių ir būdvardžių daugiskaitos kilmininką;
- daiktavardžių vietininką;
- asmenvardžius ir vietovardžius;
- esamojo laiko veiksmažodžius;
- būtojo kartinio laiko veiksmažodžius;
- paprasčiausius priebalsių supanašėjimo atvejus;
- taisyklingai datą;
- sakinio gale reikiamus skyrybos ženklus;
- geba atskirti neišplėstas vienaarūšes sakinio dalis;
- moka padėti kablelį prieš jungtukus o, bet, tačiau, kad;
- geba atsakyti į klausimus iš perskaityto ar išgirsto teksto, pasakyti temą ir pagrindinę mintį;
- moka sudaryti perskaityto teksto planą;
- savitai, pasirinkdamas tinkamiausias kalbinės raiškos priemones, parašo išgalvotą pasakojimą, patirto įvykio pasakojimą, pasaką, gerai pažįstamo daikto, gyvūno, žmogaus aprašymą;
- kuria arba pabaigia nebaigtas pasakas;
- perskaitęs pasakojamojo pobūdžio grožinės literatūros tekstą, geba pasakyti, kuriuo asmeniu pasakojama, kas, kur, kada atsitiko; palyginti su anksčiau skaitytais kūriniais; nurodyti labiausiai patikusią vietą.

Matematikos mokytojai tikisi, kad būsimasis penktokas:

- supranta nepainius uždavinius ir užduotis; tiksliai išdėsto rezultatus ir paaiškina darbo eigą; taisyklingai vartoja ir aiškina matematinius terminus ir matematinius kasdieninės kalbos aspektus; tinkamai atsakinėja į klausimus „Kas atsitiktų, jeigu..?“
- paaiškina uždavinius ir užduotis; tiksliai vartoja matematinę kalbą sprendimams išdėstyti ir iš dalies argumentuoti;
- apsisprendžia, kurį iš žinomų uždavinio sprendimo ar situacijų tyrimo būdų panaudoti; pritaiko žinomą strategiją naujam uždaviniui spręsti;
- tirdami nesudėtingas gyvenimiškas ir matematinės situacijas, demonstruoja tikslumo, kruopštumo ir kūrybiškumo pradmenis; randa daugiau nei vieną nepainaus uždavinio

- sprendimą; tiria bendruosius teiginius, bandydami konkrečius pavyzdžius; savarankiškai išplėtoja tinkamas strategijas nepažintiems uždaviniams spręsti;
- atpažįsta ir nusako paprastus sąryšius, dėsningumus, taisykles ir struktūras;
 - kelia pagrįstus spėjimus ir juos tikrina; skaičiavimus, vertinimus, matavimus ir matematinių procedūrų pasirinkimo teisingumą tikrina kartodami veiksmus arba išbandydami kitą uždavinio sprendimo būdą;
 - iš ištirtų konkrečių matematinių ir gyvenimiškų situacijų daro bendresnes matematinės išvadas; nuolat stebi rezultatų teisingumą naudodami, greta kitų būdų, atsakymo bei jo įvertinimo lyginimą;
 - skaito ir rašo skaičius virš milijono; operuoja skaičių, skyrių ir klasių sąvokomis;
 - naudoja konkrečius modelius uždaviniams su trupmenomis spręsti;
 - profesionaliai atlieka natūraliųjų skaičių sudėties, atimties, daugybos ir dalybos (iš dviženkliai skaičiaus) veiksmus rašytiniu būdu; kūrybingai skaičiuoja mintinai;
 - naudoja įvairius vertinimo būdus uždaviniams spręsti ir atsakymo tikėtinumui tikrinti;
 - sugalvoja savus vertinimo būdus;
 - pagrindžia paprasčiausių lygčių ir nelygybių sprendimą veiksmų savybėmis ir sąryšiais;
 - suvokia dvimates ir trimates figūras ir jų elementus;
 - tiria geometrinių objektų rinkinius ir argumentuoja gautus rezultatus; atpažįsta konkrečių figūrų judesius; kuria sudėtingesnius geometrinius modelius bei ornamentus ir nusako jų struktūrą;
 - geba argumentuoti apskaičiuoti stačiakampio gretasienio tūrio radimo algoritmus paviršiaus plotą, tūrį, moka argumentuoti skaičiavimus;
 - pasirenka tinkamus matavimo (ilgio, ploto, tūrio, talpos, laiko) vienetus, moka juos stambinti arba susmulkinti;
 - vertinimui naudoja palyginimo su gerai pažįstamais objektais būdą.

Anglų kalbos mokytojai tikisi, kad būsimasis penktokas visas šias gramatikos žinias mokės taikyti skaitydamas ir suvokdamas tekstą:

- žinoti skirtumą tarp žymimojo ir nežymimojo artikelio;
- asmeninius įvardžius, jų objektinį linksnį;
- daiktavardžių daugiskaitą, savybinį linksnį;
- savybinius įvardžius (paprastuosius ir absoliučiuosius);
- rodomuosius įvardžius;
- skaičiuoti iki 100;
- veiksmažodžiai to be, to have, can;

- konstrukcija *there is.../there are...*;
- įvardžiai *some, any, no, many, much*;
- veiksmažodžių *Present Simple* teigiamoji, neigiamoji bei klausiamoji formos;
- veiksmažodžių *Present Continuous* teigiamoji, neigiamoji bei klausiamoji formos;
- užduoti bendruosius bei specialiuosius klausimus su žodžiais *Who? What? Where? When? Why?* Mokėti į juos atsakyti;
- prielinksniai laikui ir vietai žymėti (*at, on, in, under, to*).

Vokiečių kalbos mokytojai tikisi, kad būsimasis penktokas gebės:

- suprasti nedidelės apimties rašytinį tekstą apie asmenį (vardas, amžius, gyvenamoji vieta, šeimos nariai, pomėgiai, naminiai gyvūnai, veikla namuose ir mokykloje, metų laikai, mėnesiai, savaitės dienos);
- teisingai vartoti klausiamuosius žodžius: *Wer? Was? Wo? Wohin? Woher? Wann?*
- paklausti ir pasakyti laiką (metų laikai, mėnesiai, savaitės dienos, laikrodis);
- teisingai vartoti prielinksnius laiko aplinkybei išreikšti: *am, im, um*;
- vartoti daiktavardžių vardininko ir galininko linksnius su žymimuoju, nežymimuoju artikeliu, neiginiu *kein/keine* ir savybiniais įvardžiais *mein/meine, dein/deine*,
- asmenuoti esamuoju laiku veiksmažodžius *haben* ir *sein*, taisyklingus veiksmažodžius be šaknies balsių kaitos vienaskaitoje ir daugiskaitoje;
- teisingai vartoti modalinius veiksmažodžius *können, müssen, mögen*;
- vartoti neiginį *nicht* sakinyje;
- vartoti kiekinius skaitvardžius iki 100, užrašyti juos žodžiais ir skaičiais.

***** Tikrinami arba anglų kalbos, arba vokiečių kalbos gebėjimai (tos kalbos, kurios kandidatas mokėsi).**

Bendrujų gebėjimų tikrinimas atliekamas testavimo būdu. Jo tikslas yra įvertinti mokinių bendruosius ir bendruosius dalykinius gebėjimus ir įvertinimo rezultatus pateikti mokyklai, kad šie būtų naudojami organizuojant mokinių priėmimą į 5-ąsias klases.